

## Négyes

### AZ ÉLETVESZÉLY-CÉLVONAL

*Ki vannak feszítve ezek a szalagok, jó fejmagasság felett, fent egész jégujjak, szipkák lógnak ki az ereszekekről, mi felnézünk, megmérjük a szalagmagasságot, megyünk át alatta, majd csak nem épp velünk történik. Kisebbik szobánkban, a fél-szeme, fél-szárnya zödi, zöldi, harangocska, rütyü madár feje felett dossziékat emelgetek át, rakok helyükre a raktárrá változott egykori térben, terünkben, melyet úgy lakunk, mint Musil Bécs körüli parasztjai vagy arisztokratái a magukét; már csak egy kinti vécé kellene valami gangozatra, emelgetem és húzkodom a papírlapokat, a dossziékat, ezt a verset is, hatodszor tépem föl borítékját, mi legyen, hova küldjem, három változat is van, végül a semmi, ez már nem az a vers, az legföljebb bekerül a kötetembe. A zöld madár egy hétig volt haldoklásban, öt napig égett, harmincötjokos szobát csinálva a még maradék szobánkban is, az infralámpa, és, ez az egykori vad madár, ki tudja, milyen éjszakai riadó mozgásszerűltje, majd megmentőjénél egy macska vakítottja, aztán nálunk, miért nálunk haljon meg épp, mi minden után! de ha nem fogad el másikkunk kezétől vizet, Polybé lével, Tetrán-oldattal, vitamint, kaját, meghalt volna. Most ismét ő a legszelídebb, a legjámborabb — abban, hogy hagyja ezt a szükségszerű, rendetlen-rend-szerinti, vagy nevetségesen latolgató papíremelgetést s -kotrást. És a legöntudatosabb, leg-vad-madarabb, mert többé a kezünk a közelébe nem érhet! E versrész célszerű átalakítását ezzel be is fejeztem.*

### A NEM-LEHET-LEÍRNI-MILYEN-SZÉP

*Előtte az volt, s közben az van, hogy a poszátánk elkezdett megvakulni. Most se tudjuk, mi a helyzet. Hatalmas szemekkel néz, vagyis mered, de nem lát mindent okvetlenül; ha főtt krumplit kínálunk neki, esetleg elfogadja, de úgy húzza hátra a fejét, úgy üt oda, nagyon puhán, mintha az észleléshez épp egy ekkora távolságra volna szüksége. Elaludtam, ezt se most mondom először, egy délután, kettesben voltunk a Poszival, vagyis vele. Repkedett, bár akkoriban már nem annyira. Barát poszáta, mondtam, és elaludtam, ő ott ült mellettem az ágyon. Egy óra is beletelt, hogy felriadva láttam: bent van a kalitkájában. Másnap: hogy ő úgy képzelte nyilván, efféle hosszú idők telnek velünk, kettősünkkel. És karomra telepedett, mint ez nála szokatlan nem volt úgysem sosem, s üldögélt, vagy négy nagy poszátaszar idejéig. Másnap nem találta meg rendesen a kalitkaajtót, és egy hét múlva olyan zilált köröket irt le*

egy ismerős szoba-felső-sarkába, hogy be kellett avatkoznunk. Most ő, a két deka könnyed villogás, bútorok közt s alatt, a szőnyegen-hirtelen-nekieredés, rövid vágták madár kismertere, alighanem örökké a kalitkájában fog kuporogni, és kézből etetjük. Valami Szép Ernő versrészlet lett volna a második versben, e négyesében, az elmúlt tavasz-időről, mely kezd vissza s vissza jönni, és hogy a boldogság fog, ezt hitte vagy hiszi ő, így egy nap rá köszönni, és minden szépre fordul, s azt hajtom, hajtja: álom, álom. Ezek a dolgok mindörökre álomnépekként tűnnek. Végig kell várni a halálukat, végig kell nézni, a felhők pártján s virágokon borúlva, s ősszel gondolni, oh, tél, télen ő majd boldog lesz, télen, hogy a tavasszal, tavasszal, hogy a nyáron, s mindig gondolni: holnap, holnap kezdődik el a fényes, édes évad, mikor a világot élni lehet. De az élet, az élnivaló nem szép mégsem.

## A KÉTFÉLE-TEREP

A kinti terepjárást, a téli etetést: tavasszal, ősszel, nyáron alig gondolva rá, évről évre, tizenkét éve már, egyre „feladjuk”, aztán egyre folytatjuk, egyre több etetőpohárral például én a fákön, a Lánchíd-felől-részt tartottam meg magamnak, másikkunké az Erzsébet-híd-felől-rész, és én itt, ahogy balra nekivágok, magas hóban, néha a gázolás lendületével, néha kétségbeesetten, hogy minek kell nekem ilyet csinálnom, megint egy-egy napon csak úgy, hogy a poharakat gondosan eligazgatom az ágakon, lássa, aki látja, egyébkor zavarban, miért nem zsebre vágott kézzel mehetek, jeltelenül, és „majd én térek be valahová, és kérek vagy kérdezek valamit, ha az kell”, nem pedig látvány vagyok, bárkinek, akármi véleményre, főleg, ha galambok és varjak repülnek utánam, mintha hozzájuk volna közöm, s nem a verebekhez, cinkékhez és rigókhoz. De ami félreérthetetlen, és csak a belső történet színpadán van — eltekintve attól, hogy másikkunknak oly terepszakaszt adtam át, mit, hogy örökre tartani fogom, a fenébe-a-tereppelel-fogadalmak ellenére s idején is állítottam —, amit tehát csak és magam tudok: hogy minden alkalommal elhaladok a № 1-es fenyő mellett. Van ott, tizedik éve, egy sír; autóparkolóvá sem alakították ezt a földdarabot. Flóri fekszik ott, az első madár, aki itt halt meg nálunk, aki még meghalt, egy ismert hajnalon, mikor ébredésnek véltük haláltusáját, de még a kezében meredt holtta. Ugyanezen nap került hozzánk Szpéró, ugyanezen a szakaszon hoztam, a Lánchídtól. A másik szakasz, amit feladtam: „A kioszki”. A Kioszki, salakos gypével: érettségis-korom Kosztolányi-, Karinthy-olvasóhelye. Ez csak hagyján. A Szpéró után hozzánk került madarat, mikor még egyszer, utoljára kénytelen voltam őket valaki másra bízni, itt engedték el, a Némót, nekem arra a szavamra, hogy „a Szpéró legyen... a fontosabbik”. Ő már rég elhullt, tudom, jeltelenül; emlékére jártam a Kioszkhöz. Hanem az ember megedződik, hozzászokik... és így nem okvetlenül szükséges, hogy bizonyos formákat tartson. Valami ily hang, szó majd azt fogja mondani: „a Tandori legyen... a fontosabbik”, és el fogja szólítani Szpérót. Hogy aztán mi lesz, persze, nem tudom.

## MIFÉLE FÉNYBE?

Szpé ró felett — néz le rám magasából, dobozokon a kalitkája, ráfér egy kis átmelegítés, ezekben a lámpákban az az eszme, hogy ha a madár nem bírja tartani valami betegség vagy ernyedet miatt a testének azt a magas hőmérsékletét, az infralámpa belülről melegítse át. Poszi a nagy fényben mintha nem is lenne olyan vak! Másikunk bizik a tavaszban, tavasszal talán jobb lesz a helyzet, a fények változása, a fényviszonyoké, mondja másikunk. . . és igaza van. A madarak életében a fény viszonyai hatalmas szerepet játszanak.

Szpé ró felett — néz le rám magasából, dobozokon a kalitkája, Öreg Barátnénké, Cicánké és Elzáé — eloltjuk az infrát. Hüljön le ő egy kicsit, annyira, hogy visszamehessen a szokott helyére; enni ugyanis ott eszik csak. Ülök mellette majd, ha kész vagyok e verssel, borítékolom a postát, mint függő lépéseket. Olvasom Füst Milántól, a tűnt-rőt asztalterítő-fény-múlton, ezt az ő séta-visszatértét ama helyekre; és talán ilyeneket, a Tripoliszban, mondjuk, ma én is végig fogok járni; igyekszem, ne gondoljak mind erre, amit írtam, ami Szpé róval jön, eljön mindannyiunkkal, és itt úgy jut eszembe A Világ Legnagyobb Műve, ahogy másikunknak ma mondtam ezt: az Izé? Mizé? Semmizé?!-ügyről, remélem, nem tévedek. Hogy a hangzásoknak lelkünk színpadán megvan ez a hihetetlen játéka: mint az infralámpafények — a zödi! Szpé ró! Poszi! és mennyien még, akik élnek, és meghaltak volna enélkül! —, bejárják a test hőigényes belsejét, és fenntartják, ami fenntart, míg magunk nem vagyunk hozzá megint elég erősek. Ő visszatért, már őregen, dúsabban is viszonylag, valahová jutva, valakiként, oda a régi házak közé, egy kora délután, oda, ahol szegény volt, reménytelen rétegekben élve, és a falakon, akkor, hirtelen, honnét sugározva, rejtély, megpillantotta ezt a rötes lobogást. Igen, így volt ez: „Kora délutáni idő . . . s valami csodálatos rőt fény borította be ezt a szegénynegyedét, amely világitásról ma sem tudom, honnan eredt, hogy vajon mitől pirulhatott ennyire ez a zsúfolt tömkeleg, hiszen, mondom, még távol volt az alkonyat, Lehet, hogy a falak így akarták üdvözölni régi gyermeküket”. Ezt fogom érezni Szpé róól itt, s nem tudom, hogyan s mikor; ez lesz a „rajta túl”; valaminek kell lennie. S tovább: „S az üzleteket amerikanizált nyomor öntötte el . . . Megálltam az egykori, jól ismert ház kapuja előtt, azt is hosszan megbámultam, aztán bementem udvarába, és ott álldogáltam vagy két óra hosszat. Az udvarra a szegénységnek ugyanaz a félhalott, tompa csendje borult, mint valamikor . . . a feljárt éppoly reménytelen, mint egykor. — Hogy volt ez lehetséges vajon, hogy valaki ebből a vörhenyes szomorúságból és tompa reménytelenségből mégiscsak fel tudott vevődni valahova? — kérdeztem magamtól. — Micsoda erőfeszítés kellett ehhez, nemde! A szürke poklok” — a munka! — „legmélyét kellett ehhez, megjárnia nyilván, mert másképp nem lehet. — Ezt gondoltam. De aztán azt is megkérdeztem magamtól, hogy hát hova is emelkedik az ilyen? A fénybe? — Milyen fénybe? — feleltem magamnak azonnal. — Semmilyen fénybe.” A Szellem most már a Királyfi, s a darab ily nemde és oh négyeseink, a koszvatag utcajárás, célszalagok.